

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * DESEMBRE DE 1983 * Nº 88

FELICITACIÓ

Pareix evident que un bon grapat de gent llorencina se sent una mica incòmoda i potser decebuda per l'estat relacional general.

És a dir, sembla que es rebutja la situació actual dels múltiples grups que opinen i actuen, i les relacions que se'n deriven d'aquesta situació.

Proven aquesta afirmació els comentaris que adesiara se senten, com:

D'un temps ençà ses coses no piten!

No sé on arribarem!

Ses coses no roden bé!

i també certs aspectes de la pregària que alguns llorencins feren recentment a la pelegrinació a Lluc.

De tot això s'han de distingir i diferenciar clarament dos aspectes que analitzarem per separat:

1.- La situació de grups.

2.- Les relacions que, ara i aquí, se'n deriven.

1.- A vegades fa l'efecte d'un cert despreci a la situació de grups, a que hi hagi "tants" de grups que es moguin, tot enyorant aquella vella i superada situació del grup únic, uniforme i compacte on el que tenia el poder o el garrot decidia i els altres obeïen callant, o el pitjor dels cassos, xerrant baixet al darrera. Situació ben institucional que es donava tant en la política, com en la família, com en l'Església, com...

Els qui encara tenim fe en la democràcia hem de creure que en la disparitat de criteris -previ coneixement- en surt la idea més encertada. Llavors no es tracta de que hi hagi "uns quants grups que es moven", sinó que com més millor fins arribar a l'ideal: que cada persona fos ella mateixa, amb un criteri d'opinió i acció ben personal, compromesa i responsable. Arribant així al personalisme no entès en sentit idíl·lic-utòpic, sinó immers dins un contexte social ben concret: Sant Llorenç.

Llavors, tampoc no es tracta de que hi hagi un poder inequívoc i uniforme -com hem tengut fins fa poc-, sinó un poder ferm però que s'engronça, com la canya, empès per una oposició formal i pels altres grups socials. I tampoc de que aquest poder sigui únic i general, sinó que sigui capaç d'adaptar-se a cada grup amb particularitats socio-culturals -i enteneu el que hi ha escrit, car altrament es podria confondre amb allò del poder adaptat a una persona determinada que, obviament, ni és democràtic (democràcia=govern del poble) ni acceptable-.

2.- El que es vol dir és que potser el mal no està en la "situació de grups", sinó en les relacions que se'n deriven: la xerrameca, el xafardeig... generalment fonamentats en l'enveja i el desconeixament.

Llavors, una vegada diferenciada, determinada i aïllada la malaltia sols manca establir la teràpia. Potser, si us sembla bé, podríem provar com ens aniria amb una bona tassa de respecte. Respecte envers opinions i accions de tots i cadascun dels altres. Respecte que no vol dir compartir, sinó simplement "respectar", amb el que suposa de consideració i alhora de rebuig de qualsevol d'aquestes informacions/opinions tendencioses, incertes, parcials, calumnioses, ignominioses... que adesiara tresquen per cafès i llars de la vila. Respecte personal i institucional que obviament pot ser compartit voltant una taula.

Amb tot i amb això és, aquest de l'editorial, un tema que ve ben bé per a felicitacions nadalenques.

"FLOR DE CARD

VOS DESITJA A TOTS

UN VENTURÓS ANY 1984,

PLE DE FELICITAT, SALUT, PAU

I... RESPECTE"

Encara que seria lo més natural del món, es batle m'ha assegurat que s'Ajuntament no enviarà cap representant a sa Trobada de Dimonis que tindrà lloc a Manacor es dia de Sant Antoni.

S'únic dimoni que hi ha a Sant Llorenç -ha afegit- és es cap de redacció de Flor de Card.

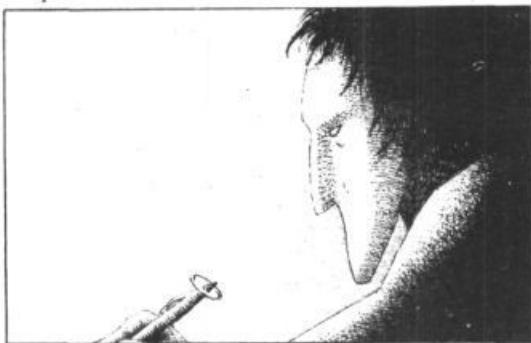

No és ver que es secretari hagi dit: "Si es batle no fa bonda els Reis li duren carbó". Es possible doble sentit de sa frase fa que puguin atribuir-li un caire polític, i és de domini públic que sa política és lo darrer del món que faria es secretari.

Continuant una típica tradició iniciada, més o manco, es lapsus de quatre anys en què en Falera no estava per s'Ajuntament, s'han publicat, aquests dies a una revista externa, uns escrits signats per un llorençí anònim on se qüestiona s'actuació d'es Consistori actual.

Sense voler prendre partit per una banda o per s'altra, oferim, una vegada més, ses pàgines de Flor de Card a tot aquell que tenguí res que dir sobre es poble, sempre que estigui disposat a assumir sa responsabilitat de lo que escriu.

Maldament s'Ajuntament no mos hagi donat cap subvenció, volem desitjar un bon any 84 an es govern, a s'oposició i an es regidor-frontissa.

Josep Cortès

A la reunió de la Junta Directiva de l'APA celebrada el 6 de desembre es tractaren els següents temes:

S'informà de la reunió de la Sessió Constitutiva del Consell Comarcal de l'Esport escolar a instàncies de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears. Es demanarà a l'Ajuntament a veure si vol bestreure les despeses i més tard les cobrarà del Consell.

També s'informà que tots els nins participants a competicions escolars disposaran d'una assegurança.

Es decideix fer una sol·licitud a l'Ajuntament per tal que cobreixi les despeses de llum i neteja, així com que deixi el cadafal per a representacions en el "Cine Ideal".

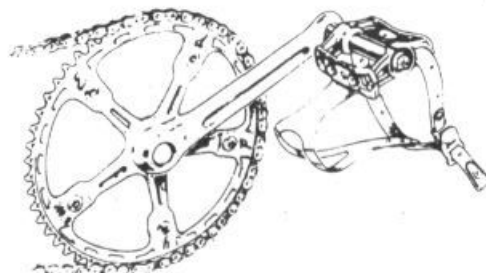
El director informà de l'acord del Claustre de suprimir el "Dia del Gall", i substituir-lo per l'ornamentació de l'Escola per grups.

També donà compte de la petició que l'inspector havia fet a la Delegació del M.E.C. de cara a la construcció de quatre noves aules en el mateix recinte.

Al mateix temps informà de l'estat actual de les substitucions de mestres.

Així mateix s'acordà col·laborar en l'organització de les festes dels Reis, tal com ho va sol·licitar el regidor-delegat de festes de l'Ajuntament a una reunió celebrada recentment.

S'acordà organitzar una trobada amb les altres AAPPAA de la comarca, per tal de conèixer-nos i poder constatar els possibles punts de coincidència.

CA'S SERVERÍ

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

-M'han dit que heu anat a conèixer ses arrels d'es Regne de Mallorcaes...

-Efectivament, hi vàrem anar la setmana passada amb un grup d'es partit. Vàrem començar per Montpeller i verem es palau allà on va néixer el Rei en Jaume, i acabàrem allà on està enterrat, a s'abadia de Poblet. Va esser un viatge bastant interessant, perquè vàrem conviure quatre o cinc dies amb sos que més pesen d'Unió Mallorquina.

-Heu trobat ses vostres senyes d'identitat com a poble?

-Jo diria que sí, perquè pràcticament pertot allà on anàrem xerren sa nostra llengua i mos vàrem entendre bastant bé. Mos feren molt de cas i prometeren tornar sa visita. Se varen portar com uns gran cavallers, a pesar de que són socialistes.

Es viatge més que res era per mentalitzar es qui estam més o manco davant i perquè coneguem un poc sa nostra història.

-O no estau mentalitzat vós, en lo d'es mallorquinisme?

-Quan dic mentalitzat he volgut dir preparat culturalment, o sigui, es qui coneixiem més poc es Regne de Mallorca. Aquí te vull recordar que he anat a escola fins a deu anys.

-Supòs que haureu vengut amarat de mallorquinisme i que només frissareu de posar en marxa es programa de normalització lingüística, eh?

-Crec que aquesta pregunta és un poc absurda, perquè noltros tenim aprovat per plenari es tirar envant en so mallorquinisme i indiscutiblement se seguirà es programa al pie de la letra, o en es peu de sa lletra -¿no és així en mallorquí?-. A més, jo no l'estudiaré perquè crec que ja no m'entraria, però el vull per sa meua filla i per tots es qui venguin darrera.

-Bé. Més que res volia que parlàssim d'es contuberni actual que amenaça sa majoria: es secretari, s'urbanització de ses platges, sa pintura per ses persianes, ses cartes... ¿Què és això de ses cartes?

-An aquestes cartes jo no sé perquè les escriuen, ni perquè diven que s'Ajuntament no s'escolta es tècnics. Jo crec que s'han d'escoltar i han d'assessorar s'Ajuntament, ara, mai del món han d'esser ells es qui prenguin ses decisions. Ses opinions d'es tècnics no van a missa.

-¿Vos pareix que hi ha interessos particulars darrera aquestes cartes?

-Bono, jo no m'atreviria a dir tant. I si ho pens, m'estim més callar-m'ho.

-Pensau contestar-les?

-No, de moment, no. Si m'insultaven directament a jo o a cap d'es meus, els pledejaria tranquil·lament perquè sé de quina àrea surten. Un senyor, dins es meu despatx i davant un testimoni em va amenaçar dient que si no feia lo que ell me diria m'investiria a través de sa premsa, o sigui que...

-Voleu dir que heu tengut pressions fortes dins s'Ajuntament?

-N'he tengudes.

-En quin sentit?

-M'estim més no parlar-ne ni discutir-ho, perquè an aquest senyor jo l'he aturat. Si me vol criticar directament o a través de terces persones damunt sa premsa, indiscutiblement no el perdon, però m'estim més que se cansi de dir beneitures i que calli ell totsol, perquè, per molts de dobbers que tengui i per molt capacitat que estigui, el consider una persona immoral.

-Es ver que volia part en lo de Sa Coma?

-No ho sé. És possible que hi tengui qualche cosa que veure, directa o indirectament.

-Se veu que hi ha interessos forts a sa vorera de mar...

-Hombre, si no n'hi ha a sa vorera de mar jo no sé on n'hi ha d'haver!

-Hi ha moltes pressions davall sa taula?

-No n'hi ha tantes com això: D'ençà que estic dins s'Ajuntament és de s'únic que n'he rebudes.

-I es secretari, se'n va o no?

-No ho sé. Hi ha un acord d'es Ple que en es seu moment se veurà si era legal o no. Per sa meya part crec que si per unanimitat s'acorda que aquest senyor no mos rendeix lo que toca, se n'ha d'anar, però si sa llei el protegeix i no se'n vol anar, l'haurem d'aguantar.

-Diven que ha presentat un recurs...

-Sí. An es batle, dient que s'acord no era legal.

-I a ell no li tocava informar-vos de s'il.legalitat de s'acord?

-Jo diria que sí. Una de ses feines d'es secretari és informar de lo que diu sa llei.

-¿I ell no va dir que feia comptes anar-se'n p'es gener?

-Sí. Quan jo vaig proposar, a sa moció d'urgència, que acabàs dia 15 de desembre, ell me va demanar públicament que li donàs 15 dies més perquè tenia un parell d'assumptos pendants i els volia deixar acabats, i a més feia comptes acabar dia 31 de desembre. Després d'això no comprenc a què ve lo d'es recursos.

-I en lo de ses platges, vos feren una bona putada es d'es PSM, eh? No se poden fiar ni un pèl d'aquests estrúmbols.

-Bono, jo diria que no. Aquest senyor va tenir ocasió de defensar sa seva postura en unes propostes que li pareixien encertades i així ho va fer. Se va limitar a defensar ses idees d'es seu partit. Crec que va estar en es seu puesto.

-¿Què és, que ha romput es pacte o no n'hi havia?

-Que jo tengui record no n'hem fet cap mai de pacte. Ell va acceptar unes carteres que li vàrem oferir i se'n va cuidar d'unes feines que concretàrem, però pacte no n'hi ha hagut mai.

-I xerrant de valenties, què ha estat lo de sa pintura per ses persianes?

-No ho sé. Vull creure que ha estat cosa d'un esbart de bergantells. Supòs que dec haver fet -o al manco ells s'ho pensen- qualche cosa que no els deu haver agradat i m'han tirat sa pintura.

-Ja tiraren oli an en Falera, romperen es vidres a n'Ignasi i me pintaren es frontis a jo, encara que no fos batle. Se veu que n'hi ha que protesten d'aquesta manera...

-Bono. Jo crec que això és s'impost que hem de pagar es qui estam davant i es que volem figurar una mica. Crec que això és sa contribució que hem de pagar.

-La trobau cara o barata?

-La trob cara, però si en sortia amb això em donaria per satisfet.

-¿Estau content d'així com ha pres s'Ajuntament d'ençà que sou batle?

-En termes generals, si, encara que me sent un poc massa carregat de feina. S'oposició pensa que vull aficar massa es nas pertot, i que no don opció an ets altres perquè puguin gestionar uns assumptos determinats, però jo ho diria d'una altra manera. Jo diria que aquests senyors, si vertaderament volen col.laborar amb jo, hi ha moltes maneres de fer-ho. Si s'acostaven desinteressadament crec que en sortirien més aviat guanyant que perdent, perquè no veuen que en lloc de perjudicar-me a jo, es qui perjudiquen és es possible, i molt més quan intenten defensar es seus amics.

-Funcionen totes ses comissions o feis comptes fer algun canvi?

-No. N'hi ha que no funcionen, però a poc a poc aniran funcionant. De moment crec que és inoportú fer canvis, però no vol dir que d'aquí a un parell de mesos, si ses coses van així com pens, no hi pugui haver alguna modificació.

-Au idò, dues paraules per a sa posteritat.

-Per sa meya part únicament diria an aquests senyors de s'oposició que les don ses gràcies per dur una oposició constructiva i que seguesquin en sa mateixa línia. Que no perdin de vista que cada quatre anys hi ha eleccions i que si se volen tornar presentar a l'instant hi tornarem esser.

Josep Cortès

ANIVERSARI

Tots els qui estiguin disposats a gratar-se la butxaca per festejar el 12è aniversari de Flor de Card, convé que ho facin a sobre al secretari de la revista, en Felip Blau, abans de començar el febrer.

En estar tots apuntats ja decidirem on i de què hem de sopar.

EDUCACIÓ

Del 12 al 16 de desembre, a Ses Sitges, tingué lloc una setmana de Pràctica Universitària on alumnes de Teoria de l'Educació, amb el seu professor el Dr. A.J.Colom i d'Educació Ambiental, amb el seu -Jaume Sureda Negre- treballaren, juntament amb diversos especialistes, sobre les possibilitats que ofereix la casa de pagès i els elements circumdants, per a la constitució -encara utòpica- d'un Centre Territorial de Recursos Didàctics destinat a professors i alumnes d'EGB i BUP de Mallorca.

LLIBRE

El dia 20 de desembre en Guillem Pont, pare de Flor de Card, mestre i pedagog treugué a llum el seu primer llibre "Jaume Fornaris i Taltavull, mestre", que encapçala una nova col·lecció de l'Institut de Ciències de l'Educació sobre els nostres educadors. En féu la presentació n'Antoni J. Colom, de la Facultat de Pedagogia i director de l'ICE. No cal dir que ens ompl de goig el veure que en Guillem segueix el camí que vertaderament li agrada i que els entesos li reconeixen públicament la valua. Enhorabona.

**Moltes petites passes
faran la Pau
Juguetes bèl·liques NO**

ENQUADERNACIONS

Se fa sobre an es públic que es qui vulgui enquadernar col·leccions completes de Flor de Card, que mos dugui ses revistes, que noltros mos ne cuidarem.

P'es qui no les hagin guardades i vulguin es tom ja acabat, disposam d'un reduït nombre de volums que servirem fins que n'hi hagi per rigorós ordre de comanda.

SEBASTIÀ

Aquest mes fa cinquanta anys que en Sebastià va néixer, i dotze que reparteix Flor de Card.

Que la pugui repartir cinquanta anys més, i serà senyal que tots dos estan bons!
Molts d'anys!

MIRÓ

A partir del dia de Nadal el país dels déus està de festa, perquè en Joan Miró els ha omplit les parets de color.

Què és el joc? Probablement si cadascú de nosaltres es fes aquesta pregunta i la confessàs, hi hauria moltes respostes diferents i totes tendrien part de veritat. Segurament tots creim que l'activitat per excel·lència del nin és el joc. El nin juga perquè sí ("el joc és la finalitat sense cap més sentit que ésser ella mateixa, lliure de la servitud d'una finalitat"), però també sabem que el joc pot servir al nin com:

- * Preparació per a noves etapes de la vida futura d'una forma especialment agradable i profitosa.

Amb jocs que el duen al coneixement del seu propi cos i de la seva situació dins el temps i l'espai. Amb jocs que exerciten el domini de la seva mà, de l'observació, de la memòria, de la representació mental... Recordem l'exemple exposat dissabte passat pel pedagog Pep Linares durant la xerrada que va tenir lloc a la rectoria: la situació d'aquella persona que ha perdut les claus i fa memòria representant-se mentalment tot el que ha fet abans, per recordar on ha deixat les claus. Això aprèn a fer-ho el nin a través de l'exercici del joc. És, per tant, un element important dins el desenvolupament intel·lectual de l'infant.

- * Element terapèutic, desbloquejador de tensions afectives. Tots recordam com una cossa a un baló, una renyada a la pepa..., són expressió d'un conflicte en el nin, que pot haver tengut lloc abans amb un adult, per exemple. Per tant se li ha de reconèixer la funció que té dins el desenvolupament afectiu del nin.

- * Eina de descobriments, d'investigació. Mirant com funciona, perquè es mou, si és dur, si pesa, si patina, perquè fa renou... el nin descobreix el món en què viu (persones, coses, entorn...) El joc li ensenya les regles, a respectar els altres, en definitiva constitueix un element important dins el procés de socialització de l'infant.

Per això l'Escola Nova introdueix el joc com element pedagògic, perquè faci l'aprenentatge més agradable i al mateix temps eficaç. Sols així considerarem el nin com un infant i no com un adult petit, i per tant no llevarem importància al moment en què viu la infantesa.

Tant pedagogs com psicòlegs han estudiat l'ús que fa el nin del joc. Per exemple, i citant un conegut autor anomenat Piaget, podem distingir diferents jocs i l'edat en què predominen:

- Jocs de moviment, que tenen com a finalitat el mateix nin. Exercita continuament el moviment. Sol tenir més incidència durant els primers mesos de vida fins l'any i mig.

- Jocs simbòlics, d'imitació de la vida adulta del que l'enrevolta. Va assimilant la realitat i conforma el seu "jo". Apareix a partir dels dos

anys i es mantén fins als sis.

- Jocs amb normes, a partir dels set anys. És capaç de seguir les regles. Compleix una funció moral: el nin sap els seus drets i coneix els deures cap als altres.

- Jocs de construcció. A partir dels deu anys, en què el nin expressa les seves creacions intel·ligents.

Amb això s'entén que en el moment de triar la jugueta hem de pensar en l'edat del nin. Orientacions a tenir en compte són:

- * Destriar les juguetes que agradin, interessin i siguin adequades a l'edat del nin.

- * Destriar juguetes que siguin fortes i resistent, perquè el nin no ha d'agafar complex de destructor.

- * Destriar juguetes que siguin belles (color, dibuix, disseny senzill) perquè eduquin el gust dels nins (no ens deixem enlluernar per la capsa).

- * Destriar juguetes o elements que puguin ésser utilitzats de formes diverses i que oferesquin diverses possibilitats de joc.

Però, i a tot això, ¿què és la jugueta? ¿Un regal d'un adult, un atribut de la infància, una incitació al joc, una eina de desenvolupament, un símbol d'una cultura, un objecte ritual, un espectacle, un company de solitud...? ¿Tot a la vegada? El que mai ha d'ésser és una justificació per les nostres consciències: tantes juguetes oferides per tapar les nostres absències, la nostra indisposició, la nostra por de posar-nos a jugar, la nostra comoditat.

Antònia Magraner

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: Carrer de Sant Llorenç, 36.

Desembre de 1983. Número 88.

Director: Bartomeu Domenge i Amer.

Cap de Redacció: Josep Cortès i Servera.

Dipòsit legal: 765-1973.

Edita: Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apòstol y Civilizador (Petra)

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

EN BERNAT, AJUDANT DE BOTXÍ

Em diuen Bernat. En Bernat, em diuen, així, sense llinatges. Som ajudant de botxí. Avui he sabut que havia sortit el meu nom a les pàgines d'una revista. Parlaven de mi, d'en Bernat, mirau.

No m'ha agradat ni poc ni gens el que deia de mi el que signava l'articlet, un tal Sánchez. Ni el que deia del meu ofici. I he pensat, punyema, saps què fa de bon estar, a cobrol; i els ho he de dir, cony, veiam si deixen de confondre la innocència amb la ignorància, d'una vegada! I dit i fet.

Bé, com vos deia, jo som en Bernat, el xot que, a l'escorxador municipal de Ciutat té per tasca el conduir els altres a la mort, al sacrifici, al degollament.

M'ho ensenyaren a fer de molt jove, uh, sí, ja fa molts d'anys. Devers una dotzena. I dotze anys en la vida d'un xot, són molts. Quasi tots. Ja ho sé. Fa uns dotze anys, quan l'escorxador encara no s'havia traslladat aquí, al Coll d'En Rabassa, que això és cosa recent, vaig aprendre l'ofici. I què ha passat d'aviat el temps, eh?... fillets, ai!

Devia tenir jo ben aprop d'any i mig o dos, més o manco; començava a sentir olor de sabatot, com aquell qui diu, i molt poques ganes de res, aquella matinada de maig. Me'n record com si fos ara mateix. A l'horabaixa del dia d'abans, allà a Son Alcaines, la possessió on vaig néixer, a una vintena, a una vintena llarga de xotets i ovelletes joves mos separaren de la guarda amb molt bones paraules. Amb desacostumades bones paraules. El pastor, que normalment era i es comportava com una mala bèstia, semblava aquell dia com si de veritat mos estimàs i consideràs una mica. Uep!, mala senyal!, vaig pensar jo tot d'una: o m'has fotut o m'has de fotre. Com el dia que mos foradaren les orelles. Talment. Sí. No..., escoltaume bé, és mala cosa esser un xot amb memòria...

Com vos deia, suau-suau, sense gaire empenyes, el pastor mos va decantar de la resta de la guarda, a una vintena de nosaltres. A na Lluïsa, també. A na Lluïsa, aquella ovellona tan curiosa que feia una oloreda de femella que deixondia, també. Sí. També. Ai! També li tocà a la rifa per anar a fer "turisme". Redéu, que quan ho pens encara se m'estreny la gorja, mirau!

Record ben bé que a mi em volien deixar anar perquè estava molt magre. Havia anat destrempat de ventre una setmana seguida i m'havia pancit. Més minvat que una frita de

cogomes estava, jo. Supòs que havia menjat alguna herba dolenta..., jo que sé. Però no, també m'hi enclogueren.

Ja dic, dues hores abans d'alba, iiiiirraaa-iiiiirraaa..., mos feren entrar dins un camió descobert. I bèèè..., iiiiiraaa, bèèè...

El coret de tots hagués cabut dins un didal. Ningú semblava saber el què, ni on anàvem, ni perquè. Tampoc hi podíem fer res, vaja, més que belar. I, el belar només, mai no serveix per a res, ja ho sabeu.

Malgrat la desconexença del nostre destí, un mal flaire es respirava. Qui més qui menys presentia el perill, la malifeta, la mort. Els símptomes eren els clàssics de la por: les ninetes dels ulls petites com a cossos d'agulla; l'escrot dur com el granit, el paladar més sec que la consciència de Judes...

Tots romaniem nerviosos i renouers, al cap d'una estona. Passava com sempre davant situacions desconegudes o imprevistes: tothom belava i ningú no escoltava.

Va esser a meitat de camí, més o menys, quan, un espavilat (sempre n'hi ha un), va dir: "Mos duen a Ciutat, companys". I de Ciutat, -ho sabíem-, no en tornava cap mai a Son Alcaines. Mai. Ai!

Després, qui no anava destrempat, com jo mateix, es va destrempar a l'acte, en sec. Com a puputs pareixíem tots, sí, com a puputs...

Arribats als arravals de Ciutat, trup-trup, carrers amples i mal enclatinats, trup-trup, l'aire es va espessir amb renous i fums espessos. Cap de nosaltres tenia ja gens ni mica de força per belar. Ni saliva, vaja. Trup-trup, els carrers de l'extraradi de Ciutat.

Al punt entràrem dins un edifici marro-nenc, terriblement macabre, enorme. Hi havia molts d'homes que cridaven. No mos miraven com el pastor o com el conductor del camió. Ho feien d'una altra manera. Com si no mos veiessin. Com si veiessin coses només, en lloc de xots fets i condrets. Anaven bruts de merda i de sang seca i novella, aquells homes, Mos miraven de manera molt extranya, impersonal, com sense veure'ns...

I ho vaig saber. Vaig tenir coneixement claríssim de que havia arribat la nostra hora. No sentia res. Ni fred ni calor. Ni por. Ni odi. Ni rebel·lia, res. Ni fred ni calor, ja dic. Sols hi era i prou. Na Lluïsa feia una cara d'assustada, pobreta, quina cara! Just baix del camió vaig veure un xot molt vell i molt

banyut, com jo ara, vaja, amb un picarol escardat penjat al coll que mos esperava, també amb la mirada buida, com la dels botxins, com la dels homes bruts de merda i de sang de l'edifici marronenc i trist. Feia cara de professional, ell, el xot guia. O sia, no feia cara de res. Mos va fer el "bèèè" de contrasenya com aquell qui diu: "apa, al.lots, mirau de que l'horeta sigui curta, que és lo millor...".

No ho vaig pensar ni un sol instant. Quan el normal era que tots entrassin tira-tira darrera del xot del picarol escardat, jo, amb un bot em vaig adelantar, li vaig passar davant i vaig entrar al portalet obscur de les ganivetes lluentes.

El qui semblava el botxí major, quan em va veure, exclamà; "Uep, vaja un xotet voluntariós, tualmón. I sembla espavilat..., però, redéu, no té moca de res, eh? ...Calla veïam, duis-lo al corral..., uep, vine aquí, bergant..., vine aquí et dic...

I m'abraonà per la llana i m'alçà en pes. Jo vaig fer: Bèèè, que en llenguatge de xotargot significava: "Com no rabentes i em deixes morir, fill de set pares...!". Ell no ho va entendre, clar. I va dir: "Mirau, diu que nom Bernat, tuadell, Bernat seràs, au, ja t'ensenyaré bé, ja... Ueeei, Bernat...!".

I ho va fer. Em va ensenyar bé. Em penjà un picarol escardat i, au, desde llavors, cada dia la mateixa endemesa.

Dotze anys i busques esperant camionades de germanets meus assustats i amb cagarrires, i fent-los entrar pel caminet obscur de les ganivetes esmolades.

I què voleu que vos digui? Un s'arriba a acostumar a tot. Sobretot si és per surar, eh? Sobretot si és per poder despertar al proper dia, eh?

El que no he pogut oblidar mai per mai ha estat la mirada folla per la por de na Lluïsa, camí de la mort. Sí. Tenc l'existència amurgonada, ai, entre el tuf de la sang de na Lluïsa, ovellona, ai, l'olor de l'herba de Son Alcaines que no tornaré ensumar mai, i l'instint de supervivència pròpia, personal i intransferible..., ai.

Biel Florit Ferrer

Antany, quan érem al.lots, el nostre poble era petit. No hi havia molts de divertiments. La majoria de la gent del poble treballava al camp. Esperaven amb molta d'ansietat que arribàs el dissabte i el diumenge per passar un dia de descans i divertir-se un poc. El capvespre del dissabte era per fer neta la casa (fer dissabte), fregar els mobles i després posar molts de cossiols. Per als missatges, era per venir a la vila, per anar a la barberia, afaitar-se i canviar-se la roba.

Fins a altes hores de la nit, les barberies i els casinos estaven oberts. Ara fa trenta anys no hi havia televisions, ni ràdios. Les famílies durant l'hivern preparaven una taula tapada amb un braser de foc davall, per després d'haver sopat jugar a cartes, a l'escambrí, morronxa, i a set i mig, que eren els jocs més coneguts. Així passaven les vetlades dels dissabtes i diumenges d'hivern.

Els diumenges dematí, quan a la sortida de sol venien de missa primera i arribaven a ca seva, la primera feina era agranar la carrera. Molts anaven a la plaça per comprar verdures. No hi faltava mai el rander, i en Poncet, el qui venia falçs, ganivets i destrals. Venien a vendre els productes de la temporada. D'hivern, raves, pebres...per fer les matances. Tampoc no hi faltava s'oller, amb olles i greixoneres de test, barials, cassolins i plats negres. Alguns diumenges venia la peixetera tocant el corn: "Gerret fresc, mussola, rajada...!", anava cridant. Els amos de possessions, llogarets i molta altra gent que vivia aforavila venia al poble per anar a l'Ofici o a Missa Major. Aquell temps era un espectacle veure arribar la gent amb galeres, carretons i cabriolets amb rodes d'automòbil. Baixaven davant el lloc Sagrat i anaven a missa.

A les crides les feien amb tampion i corneta, i anunciaven coses per comprar o vendre, partits de futbol, etc. Les de l'Ajuntament les feien amb tambor: per pagar el "retorial", les plaques dels carros i bicicletes, canals, finestres...

Francesc Clapés

SECCIONS FIXES

AJUNTAMENT

Aclariment	CDS-PSOE	123
D'esquerres o dretes	Antoni Sansó	119
Informació	Antoni Sansó	140
Perill	Redacció	125
Ple d'octubre	Josep Cortès	194
Ple de novembre	Josep Cortès	212
Plens de setembre	Josep Cortès	167

BATEC

	Galmés-Llull	
7-38-47-86-112-148-179-186-209-233		

CICLISME

85-128-185		
------------	--	--

CONTARELLA

	Rafel Crespi	
Llàgrimes d'adéu per al darrer viatge	Biel Florit	170
Mestre Cosme "Margalidà"		8
L'amo en Bernat		36
Els dallons del mul de l'amo en Biel		60
Històries del temps de la fam		120
Volgueren combatre les idees		156
Quina vergonya		192
En Bernat, ajudant de botxí		228
	M.V. Sebastian	
King Kong		216

COSTUMS

	Francesc Clapés	
20-37-62-115-155-169-195-229		

CRÒNICA INFORMAL

	Josep Cortès	
14-65-124-152-196-210-232		

EDITORIAL

2-26-46-70-98-118-138-162-182-202-222		
---------------------------------------	--	--

ESCOLA CARD

P. J. Llull		11-82
Domenge-Llodrà		131
Domenge-Duran		176

ESPIPELLADES

	Josep Cortès	223
10-35-58-90-113-132-143-147-175-187-207-		

FUTBOL

	Miquel Sureda	
23-43-67-115-129-219		

HISTÒRIA

	Ramon Rosselló	
20-37-62-91-133-145-169		

HISTÒRIA CIÈNCIA

	Llull-Perelló	
150-172-188-214-238		

INSTRUMENTS

	Cortès-Orpí	9
--	-------------	---

OBJECTORS

	Antoni Mesquida	
21-30-134-195		

PICADÍS D'ESPIRES

	Biel Florit	
99-146-168-197-213		

ELS QUATRE CLOTETS

Guillem Pont

16-34-57-84-110-122-142-163

SANT LLORENÇ AHIR

	Guillem Pont	
Sant Antoni		12
Al Marroc		44
Boleros		68
Perleres		83
L'Escola el 1922		116
Es Camí d'Es Cós		136
L'Escola el 1946		160
Es Molí d'En Gras		180
Indis		200
El carrer		220
Sa costura		240

SI LLEU...

	Maria Galmés	
22-42-66-94-114-135-159-178-199-218-236		

L'ESCOLA

APA	33-59-89-108-127-166-183-223	
La lectura	J. Domenge	33
Més lloc	Guillem Pont	32
Millores	J. Domenge	108
Nueva Dirección	J. Domenge	167

VIATGES

	Bàrbara Ferrer	
Sa Dragonera		158
Itàlia		112
Vall d'Aran		208

ARTICLES

-A-

Aferrat a la soca...	Toni Fai	86
Alerta a les PP	J. Santandreu	64
Alomar, Gabriel		3
Altres veus	Varis	149-174
Angel Lancho	B. Matamalas	18
A.P.	M. Vaquer	52-96
Avortament, L'	J. Santandreu	31

-B-

Brunet, Tomeu (Entrev)	J. Cortès	4-100-224
------------------------	-----------	-----------

-C-

Càncer	B. Ferrer	144
Canaleta, Sa	P.J.Llull	15
Cançons	Tomeu Pistola	56
C.D.S.	Tomeu Pont	53-90
Comiat	Ignasi Humbert	109
Coses d'ahir		190

-D-

Dades de 1981	J. Cortès	63
---------------	-----------	----

-E-		
Educació		225
Educació especial, Centres d'		234
Eleccions	Biel Florit	71
Eleccions	J. Santandreu	71

-F-		
Foravila		85

-G-		
Galmés, Guillem	G. Pont	27-50
Gloses	Joan Carbó	87
Gratitud	F. Clapés	213
Grupo Son Carrió	B. Sureda	56

-H-		
Humbert, Ignasi (Entrev)	J. Cortès	103

-I-		
Índex del 83	Cortès-Galmés	230

-J-		
Jocs i Juguetes	A. Magraner	227

-L-		
Llibres	J. Cortès	11

-M-		
Magraner, Antònia (Entr)	G. Pont	184
Mestre, Tomeu (Entrev)	J. Cortès	204
Mitjanada, Rafel	G. Pont	139

-N-		
Normalització lingüística		203

-P-		
Pensaments	G. Pont	13
Per què?	P.S.M.	168
Pont, Tomeu (Entrev)	J. Cortès	28-104
Pont, Guillem (llibre)		225
Prensa Forana (premis)		193
P.S.M.	A. Sansó	51-89
P.S.O.E.	I. Humbert	55-88

-R-		
Religion	B. Matamalas	92
Resultats, Els	J. Cortès	106
Riquesa, La	La Trinca	141

-S-		
Sansó, Antoni (Entrev)	J. Cortès	48-105
Soler, Nofre (Entrev)	J. Cortès	164
Somniem	Llach	141

-T-		
Taula rodona	J. Cortès	72
Temps, El	F. Umbert	31
Trenc, Es	P.S.M.	147

-U-		
U.M.	B. Brunet	54

-V-		
Vaquer, Miquel (Entrev)	J. Cortès	102

gruas

SENT **muro**

SERVICIO PERMANENTE

Tno. 537092

RESTAURANTE SALVADOR

pollos al ast

PORTO CRISTO

Calle Sureda, 1

Tel. 570624

CLINICA VETERINARIA

T. 554265

Hernán Cortés, 3
MANACOR
HORARIOS M. M. J. V. 6 a 8 tarde
CONSULTA S. 11'30 a 1'30

Burgues, s/n.º
(detrás parque municipal)
Tel. 58 15 79
FELANITX
HORARIOS L. M. M. J. 6 a 8 tarde
CONSULTA D. 11 a 1

Amb més resignació que entusiasme, el dia 5 de desembre ens disposàrem a assistir al darrer ple de l'any 1983. I dic resignació, perquè desset punts a l'orde del dia no són cosa d'agafar-s'ho amb rialles, sobretot amb la panxa buida. Si jo fos un regidordels que es preocupen pel benestar dels vilatans afeccionats als assumptes municipals -com ho són, no em cap cap dubte, els onze actuals-, proposaria que, a un raconet de la Sala, s'instal·lès una cuineta econòmica per si algun desanant espectador començava a veure bellumes. Si, al mateix temps, s'acompanyava d'un extractor de fums, hauríem fet els deus reals justs, perquè m'han assegurat que els del galliner, si no fos per la veu, ja no sabrien distingir quin és el regidor que xerra, de tant de fum que hi ha.

Dues botelles i quinze tassons damunt la taula de juntes feien preveure que n'hi havia que tenien molta xerrera, i això que en Falera no va comparèixer. Si ve del cas que continueu llegint, veureu que aquesta afirmació no està mancada de raó.

Després que el secretari hagués llegit l'acta del ple anterior i, naturalment, l'hi haguessin feta rectificar, n'Ignasi va obrir una carpeta i va treure un paper, que entregà al secretari. -Què és això?-, demanà el batle. -Una proposta d'urgència per rebutjar qualsevol tipus d'urbanització de ses nostres platges-, respongué el regidor Humbert. -Daça-la-, digué en Busco; l'agafà i la llegí. -Jo crec que no és d'urgència i que no s'ha d'incloure dins s'orde del dia d'avui-, manifestà en haver acabat la lectura (Aquí vull fer un incís per recordar al lector que en Falera no hi era). I n'Ignasi: -Jo crec que sí-. I el batle: -Que el secretari llegendesqui la proposta i veurem de què va-. I el secretari la llegí:

* Els anys 1962 i 1965 l'Ajuntament ja es va oposar a la urbanització de les platges.

* El Pla General les qualifica d'espais lliures públics.

* L'Ajuntament es va manifestar, fa poc, contrari a la urbanització d'Es Trenc.

* Ara intenten fer obra damunt la platja de Sa Coma, lo que suposa que volen fer negocis particulars sobre terrenys públics.

* Proposam que es rebutgi el projecte de Sa Coma i quants d'altres es presentin en el futur.

Al batle, davant l'escomesa i després d'haver-ho comentat amb el secretari, no li quedà més remei que recórrer a les votacions, per veure si s'acceptava o no la proposta dins

l'orde del dia. El regidor Sansó, del PSM, manifestà que en aquesta primera votació s'abstendria perquè no considerava correcta la forma de presentació de la proposta, ja que ell creia que convenia més que passàs per la comissió informativa pertinent. El resultat fou de quatre vots en contra, cinc a favor i una abstenció, per la qual cosa es deixà damunt la taula per discutir-la abans dels precís i preguntes.

Dels punts dos al nou diré sols que, segons diuen que diuen que digueren els entesos, l'Ajuntament de Sant Llorenç tenia més raó que el de Son Servera en lo de les connexions a la depuradora, i que s'amplia un mes més el plaç d'exposició de les Normes Subsidiàries.

En el punt deu es va llegir una proposta de AP sobre seguretat ciutadana, en la qual es demanava que es dotàs a la policia amb més medis tècnics i humans.

N'Antoni Sansó manifestà que no creia que fessin falta més municipals, sinó que trobava que primer els actuals havien d'actuar al cent per cent de les seves possibilitats. A la pregunta de si havien posat moltes multes, el batle li respongué que hi havia una partida de denúncies, però que multa no n'havien posada cap.

El regidor Humbert considerà que era una proposta política promoguda per AP per crear una psicosi d'inseguretat ciutadana i poder-ne fer responsable el Govern.

Com que AP i UM no veren gaire segura la victòria, s'acordà deixar-la damunt la taula per tal que la comissió de Governació elaboràs l'oportú informe.

Encara que no s'hi assemblin gaire, aquests dos dibuixos representen el Sr. batle; l'un abans i l'altre després del ple.

El punt onzè corroborà la creència, de cada vegada més extesa, de que tan sorprenents com l'Ajuntament de Sant Llorenç no se'n passen gaire: acordaren per unanimitat recolzar una proposta del PSM-PSOE, en la qual es declarava desnuclearitzat el terme de Sant Llorenç, i es feien vots per a que passàs el mateix a tota l'illa. ¿Com s'ho prendrà l'AP de Ciutat? Sols els déus ho saben.

Al dotzè s'acordà fer una partida de paneres de Nadal per a les famílies més necessitades del terme. Estaran valorades en unes 7.000 pts. cada una i contendran, entre d'altres coses, formatge, vi, xampany, torró, xorís, llonganisses, botifarrons, pinya tropical, mantegades, oli, arròs i sucre.

Del tretzè al setzè ressaltaré que, a partir de l'any que ve, els plens es faran els primers dimarts de cada mes, i que hi haurà festa de carrer pels Reis, per Sant Antoni i pels darrers dies.

Arribada l'hora de discutir la proposta d'urgència, el PSOE argumentà que era una qüestió ecològica, cosa que omplí de goig el regidor del PSM, el qual, segons manifestà, veié que no es trobava totsol a l'hora de defensar l'entorn.

El batle fou del parer que, amb perdó de la concurrència, era millor que la gent cagàs a un excusat que no per damunt l'arena i que el projecte oferís una millora de serveis al públic, opinió que fou corroborada pel regidor Mascaró, el qual afegí que no considerava oportú tancar el pas a futurs projectes que, segons ell, per ventura millorarien la imatge de la zona.

El regidor Mestre li respongué dient que a ells els agradava així, sense res i que no volien ciment per damunt la platja.

El regidor-frontissa del PSM, que tenia la paella pel mànec, es mostrà partidari de la proposta i declarà que la recolzaria sense reserves, i que si volien fer res, que ho fessin fora de l'arena.

A l'hora de les votacions l'APUM es decidí per l'abstenció i va sufrir la primera i estrepitosa derrota d'ençà de les eleccions, amb la consegüent empenyadura dels seus membres. Supòs que, amb el temps, arribaran a veure que compten amb una majoria no tan estable com voldrien i no els quedarà més remei que resignar-se a perdre més d'una votació.

Josep Cortès

MES DE NOVEMBRE

2.- Mor Onofre Galmés Caldentey, casat, nascut l'any 1913.

3.- Defunció de Maria Grimalt Vives, de 86 anys.

5.- Noces: Jordi Soler Pont i Caterina Pont Bauzá, a Sant Llorenç.

7.- Demostració de gimnàstica, a la segona planta de l'Ajuntament.

Intent de segrest d'una nina jove, que crearà una mica de "psicosi" en el poble.

8.- Comença amb molta d'assistència el curset de gimnàstica.

9.- Reunió a Sa Rectoria convocada per l'Associació de Pares, a fi de tractar sobre un possible curset per aprendre de tocar guitarra, guitarró i llaüt, dirigit p'en Joan Servera.

12.- Fill de Miquel i Margarida, neix Miquel Àngel Bisquerra Sancho.

14.- Defunció de Jeroni Sureda Jaume, de Son Carrió, als 60 anys.

19.- Un grup de gent del Card Infantil va a dormir a Lluc.

Mor Antoni Garcia Rojas, casat, a Son Carrió, de 61 anys.

20.- Quarantatres persones celebren la fundació de la Unió Ciclista Sant Llorenç, amb un sopar a Ses Basses.

Defunció de Magdalena Brunet Vives, a Son Carrió, als 61 anys.

24.- Defunció de Caterina Galmés Ballester, a Sant Llorenç, als 66 anys.

26.- Matrimoni de Jaume Sancho Ballester i Magdalena Pascual Ferrer, a Sant Llorenç.

27.- Uns 465 llorencins van a Lluc juntament amb altra gent dels pobles de la comarca, per assistir a diversos actes amb motiu del Centenari.

Maria Galmés i P. J. Llull

CENTRES D'EDUCACIÓ ESPECIAL

Darrerament s'han publicat a la premsa diferents articles i cartes fent referència a la possible integració del minusvàlid, i a la conveniència o inconveniència del manteniment dels Centres d'Educació Especial.

Noltros, com a treballadors i treballadores d'aquest tipus de Centres, volem expressar la nostra opinió damunt aquest tema.

Pensem que tots els nins i nines, sense cap tipus de distinció, tenen dret a totes les possibilitats de desenvolupar al màxim les seves capacitats físiques, psíquiques, intel·lectuals, etc. Per al minusvàlid, les possibilitats que normalment ofereix la societat, i concretament l'escola, tal i com està estructurada actualment, no només no són suficients per al seu desenvolupament, sinó que en determinades circumstàncies, i segons el tipus de minusvalies, poden presentar greus dificultats i limitacions per aquest desenvolupament, i per tant, per una real integració del minusvàlid.

Noltros estam totalment a favor de la integració del minusvàlid dins l'escola normal, però no se pot parlar d'integració sense saber molt bé lo que es diu. Integrar no és únicament agafar un nin deficient o amb un altre tipus de minusvalia i aficar-lo a una aula d'una escola normal. Això pot semblar molt bonic damunt el paper, però a la pràctica pot ésser encara més desintegrador i més marginant que un Centre d'Educació Especial, que per desgràcia ja no són suficients.

Això ho deim amb prou coneixement de causa, perquè hi ha casos de nins que han anat a escoles normals i han acabat acudint a un Centre d'Educació Especial, perquè aquest intent d'"integració" havia resultat un fracàs total. I no, evidentment, perquè la integració no sigui possible, que estam convençuts de que sí, sinó perquè només ho és en unes determinades condicions.

Volem detallar a continuació quines creim que han d'ésser aquestes condicions:

1.- CONDICIONS FÍSQUES ADEQUADES PER A REBRE QUALSEVOL TIPUS DE MINUSVALIA.

-L'escola ha d'estar situada al barri on viu el nin/a.

-L'edifici no ha de presentar cap tipus de barrera arquitectònica (escales, W.C., portes amb amplària adequada, etc.)

-Espais adequats per les activitats i els desplaçaments (aula, pati, passadís, trasllats necessaris, etc.)

-Condicions materials adequades (mobiliari, material didàctic, tallers, etc.)

2.- PERSONAL NECESSARI PER DUR A TERME L'AUTÈNTICA INTEGRACIÓ.

-L'equip de mestres, psicòlegs i pedagogs per atendre totes les necessitats de l'escola. La formació adequada d'aquests professionals suposaria una re-

forma paral·lela dels plans d'estudis pertinents.

-S'ha de tenir en compte, en cas que sigui necessària la intervenció de fisioterapeutes, logopedes, cuidadors/es, auxiliars, etc.

3.- ORGANITZACIÓ ESCOLAR.

-Reducció del número per aula, començant per les que tinguin minusvàlids.

-Adequació, adaptació i flexibilitat dels programes.

-Condicions perquè es pugui dur a terme una ensenyança i avaluació individualitzades.

-Realització d'un autèntic treball en equip.

-Possibilitats de mantenir un contacte real i freqüent amb els pares.

Amb tot això no volem dir que totes aquestes condicions siguin indispensables per a iniciar una política seriosa d'integració. Això depèn bàsicament del tipus de minusvàlid que es vulgui integrar en un moment determinat. Per exemple, un minusvàlid físic que es desplaci amb cadira de rodes i no presenti cap altre tipus d'afectació ni motriu ni intel·lectual probablement necessita únicament una escola sense barreres arquitectòniques, situada al seu barri, més una prèvia mentalització del personal i alumnes de cara a una bona acceptació del nin, i pot ésser, cap altre servei especialitzat.

Per altra part, és necessària una reforma referent a l'àmbit social, que tinguem en compte les següents punts:

1.- Una infraestructura sanitària que faciliti una atenció mèdica i de rehabilitació dins el propi barri, a càrrec de la Seguretat Social.

2.- Facilitat d'accés als serveis comunitaris (cinemes, teatres, transports, llocs oficials, biblioteques, llocs de diversió, etc.)

3.- Creació de llocs de feina adequats a les possibilitats personals o solucions econòmiques per aconseguir una total independència personal (pensions, atur, etc.)

Mentrestant, la situació actual en els centres és la següent:

-Existeix una gran inseguretat a tots nivells -no únicament en l'econòmic- i un dèficit en la qualitat de l'ensenyament, produïts per:

* La política de subvencions de l'Administració Pública.

* L'actitud de les Associacions de Pares per a defensar els drets dels seus fills.

POLÍTICA DE SUBVENCIONS DE L'ADMINISTRACIÓ

Sabem que:

-Les subvencions arriben a final d'any i haurien d'arribar a l'inici per tal de tenir la seguretat de que es cobreixin totes les despeses dels centres.

-Les quantitats conseguides són insuficients per a cobrir les del funcionament normal dels centres i

els dèficits originats pel retràs esmentat.

-Per sol·licitar les subvencions és necessari perdre molt de temps i esforços personals per preparar expedients burocràtics i tramitacions diverses.

-L'Administració desconeix les vertaderes necessitats de l'educació especial, ja que: no hi ha cens, es desconeixen els nivells d'afectació, falta una planificació global de tota aquesta problemàtica, etc.

Per altra part, com a professionals, pensam que l'Administració:

-Oblida la formació dels futurs professionals (a Mallorca encara no hi ha l'especialitat d'Educació Especial a l'Escola Universitària de Professorat d'EGB).

-Oblida la formació i els reciclatges dels actuals treballadors.

-Minva la valoració dels professionals d'Educació Especial en relació als d'educació normal (sous, condicions laborals, prestigi, etc.)

ACTITUD ACTUAL DE LES ASSOCIACIONS PER A DEFENSAR ELS DRETS DELS SEUS FILLS

Com a associacions existeix una manca de consciència de que la tasca a fer consisteix en lluitar per uns drets que estan reconeguts a la Constitució Espanyola i a la Llei d'Integració Social del Minusvàlid d'abril de 1982.

En moltes ocasions, les associacions han adoptat una actitud conformista -que a vegades ha estat l'única possible- i per aquest motiu, davant la urgència de mantenir econòmicament els seus centres han adoptat unes mides que, a llarg termini, resulten inadequades, com són:

-Els préstecs dels bancs, que creen angouxa i inseguretat als pares, cremen la seva voluntat de col·laboració i suposen unes despeses importants d'interessos a pagar, la qual cosa augmenta els dèficits.

-Les campanyes de beneficència, com són rifes, corregudes de toros i altres, que contribueixen a donar una imatge falsa i poc seriosa de l'associació i, en general, de les persones que ens trobam involucrades, com són, en aquest cas, els treballadors i treballadores dels centres.

-Els ajornaments en els pagaments dels sous, que creen inseguretat econòmica en el personal i ambient desfavorable, que repercuteix en el treball habitual dels centres i, en darrer terme, en l'atenció que reben els minusvàlids.

Aquesta actitud de conformisme, "d'esperar favors" que s'ha tengut anys enrera, ha potenciat el manteniment de la inadequada política de subvencions que estam patint.

Els professionals, davant tota aquesta problemàtica i havent oferit abans unes bases per a la integració, proposam:

A les associacions de pares: que adoptin una actitud de reivindicació del que per llei correspon a l'educació dels seus fills, informant i conscienciant l'opinió pública dels problemes que se'ls planteja i col·laborant amb els professionals i amb els propis minusvàlids per a promoure la reflexió de tots sobre la problemàtica dels seus fills i les mides a prendre per arribar a una solució.

A l'Administració: que es defineixi damunt la política d'integració a seguir, iniciant un estudi de la problemàtica i una posterior planificació de les necessitats.

Per dur a terme aquesta tasca és necessària la col·laboració de les persones afectades i dels professionals com a coneixedors de la problemàtica des d'un punt de vista més real.

És necessari ampliar el nombre d'equips multiprofessionals que permeti un autèntic coneixement de les necessitats dels minusvàlids actualment ja incorporats a les escoles normals.

En general, i mentre es comença aquesta reforma social i educativa no hem d'oblidar aspectes que es poden treballar a partir d'ara que són els que fan referència a la informació i conscienciació social.

plancha y pintura

talleres

SON TORRENS

T. 537307

MURO

ACRISTALAMIENTO
DE VIDRIOS Y ESPEJOS

Cristalería
San Lorenzo

Calle Mayor, 71
Teléfono 56 92 11

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3			■			■				
4						■				■
5			■				■			
6		■			■					
7						■		■		■

VERTICALS.- 1.- Terreny plantat de meloneres. 2.- Entre els turcs, doctor de la llei mahometanal Vocal. 3.- Afirmació. Vocal. Símbol del platí. 4.- Comuni car (a un tros de ferro o d'acer) la propietat d'atreure el ferro. 5.- Tomba en forma de caps o cofre. Vocal. 6.- Forma secundària del prefix a- i del pñfix ana-. Nota musical. 7.- Arma blanca semblant a l'espasa, de fulla curta i generalment de dos talls. Nota musical. 8.- Fer udols. 9.- acció de rodar, com fa una roda sobre el seu eix. 10.- Altar. Al rev. Crit de dolor, gemec.

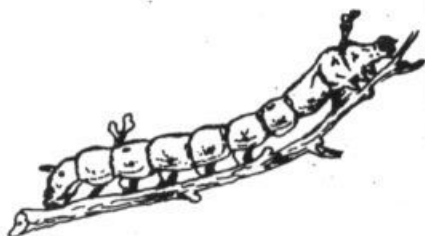
T G R A M A I T
A D I N A M O R A
P E C T N E T O R A
A L O N D R S N
R S T S E V D C
E A B L J T A P
R R L E O S L C
A D L A T C I C
F L T A A O S D
A L L E S S O R
O L E I G S T C
A R I T J A A S

Un llençol pedaçat
que ni fil ni agulla ha tocat.

P R N D L, C P NS, N L S T R R NS.

so+n+1

És el nom d'un regidor.

SOLUCIONS

<p>SOPA DE LETRES</p> <p>MOTS CREUATS</p>	<p>TGRAM</p> <p>A INAMOR</p> <p>PEC E</p> <p>A N</p> <p>COMMENT ALA</p> <p>C NA TAL ACI</p> <p>EAB</p> <p>R L S P</p> <p>A A C</p> <p>E</p> <p>TA</p> <p>ALLESSOR</p> <p>L</p> <p>ARITJA S</p>
<p>FUGA DE VOCALS</p>	<p>Per Nadal, capons, neules i tortons.</p> <p>ENDEVINILLA</p> <p>El cel.</p> <p>JEOPARDIE</p> <p>Toni Cuc.</p>

SEGUROS

Cardassar, 17

BANCO ESPAÑOL DE CREDITO

BANESTO

La mayor empresa bancaria de España a su servicio.

PUESTA A PUNTO

DIAGNOSIS - ELECTRICIDAD - AUTO - RADIO

ESPORTS

SOLER - PONT

C. Nou, 35 ☎ 56 93 10 Sant Llorenç

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

- * MATERIAL FOTOGRÀFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Cos)

Tel. 55 40 78

MANACOR

Restaurante Barbecue

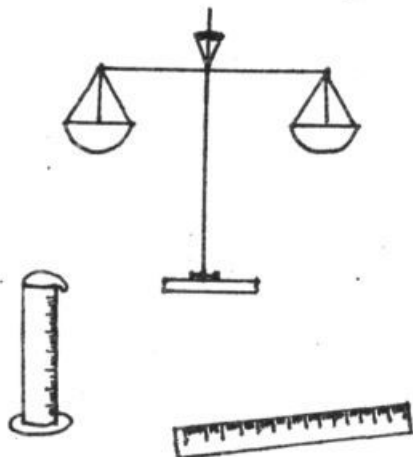
BANQUETES * BODAS * COMUNIONES * BAUTIZOS

Cra. Porto Cristo - Cala Millor

T. 570193

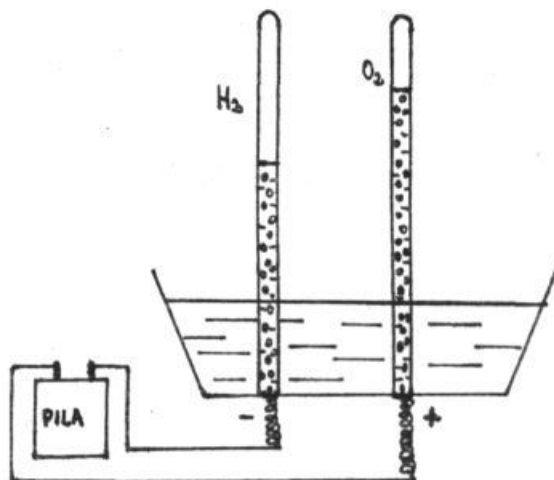
presupuestos sin compromiso

ELS ÈXITS D'EN LAVOISIER, ESTIMULAREN ALS QUÍMICS A INDAGAR DINS TERRENYS EN ELS QUAIS LA MESURA DONAS LLUM DAMUNT LES REACCIONS QUÍMIQUES. AIXÍ PRODUÏST FORMULÀ LA LLEI DE LES PROPORCIONS DEFINIDES; QUE FOU PERFECIONADA PER DALTON EN LA DE LES PROPORCIONS MÚLTIPLES. DALTON TAMBÉ FORMULÀ LA NOVA TEORIA ATÒMICA, RETORNANT AL CONCEPTE D'ÀTOM D'EN DEMÒCRIT.

(33)

SIS SEMANES DESPRÉS DE PUBLICAR EN VOLTA EL SEU TREBALL, ELS QUÍMICS NICHOLSON I CARLISLE DEMOSTRAREN QUE MITJANÇANT L'ELECTRICITAT ES PODEN CREAR REACCIONS QUÍMIQUES "ELECTRÒLISIS". L'ANGLÈS DAVY ACONSEGUÍ AILLAR BASTANTS D'ELEMENTS A PARTIR DE COMPOSTS QUE ELS CONTENIEN, GRÀCIES A L'ELECTRÒLISIS.

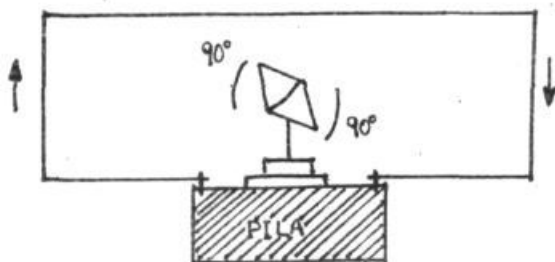

Descomposició Electrolítica de l'aigua

(34)

EL DANÈS OERSTED, PLANTAJA PER PRIMER COP LA RELACIÓ ENTRE ELECTRICITAT I MAGNETISME. ELS SEUS EXPERIMENTS ANIMAREN AMPÈRE A TREBALLAR DINS AQUEST CAMP, QUE DEDUÏ QUE L'ELECTRICITAT TÉ PROPIETATS MAGNÈTIQUES I LA LLEI DE L'ACCIÓ MÚTUA DELS CORRENTS ELÈCTRICS.

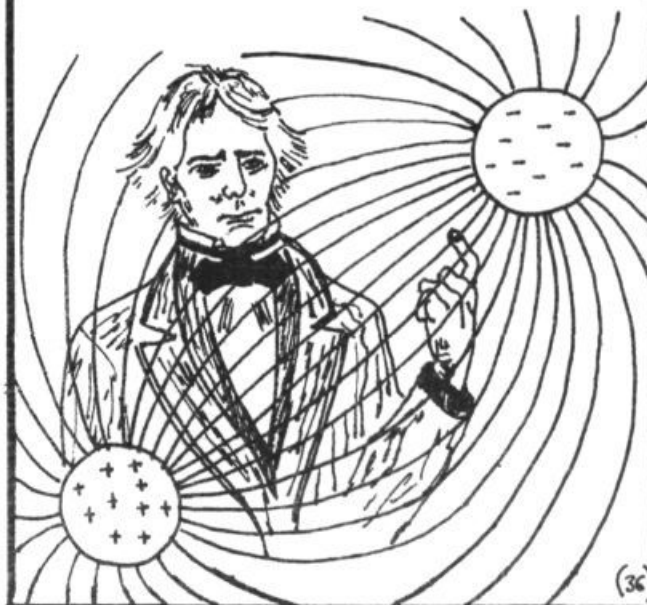
AL MATEIX TEMPS OHM INTRODUÏ EL CONCEPTE DE RESISTÈNCIA.

Experiment d'Oersted

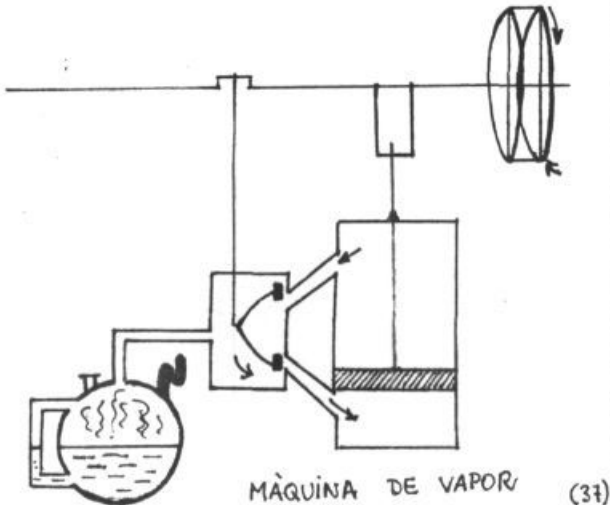
(35)

FARADAY, DEIXEBLE DE DAVY, DESCOBRI LES LLEIS DE L'ELECTRÒLISIS, L'INDUCCIÓ ELECTROMAGNÈTICA, ANS LA QUAL COSA SE PODIA PRODUIR ELECTRICITAT A BAIX COST; ES, PER TANT, UNS DELS PARES DE LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL.

(36)

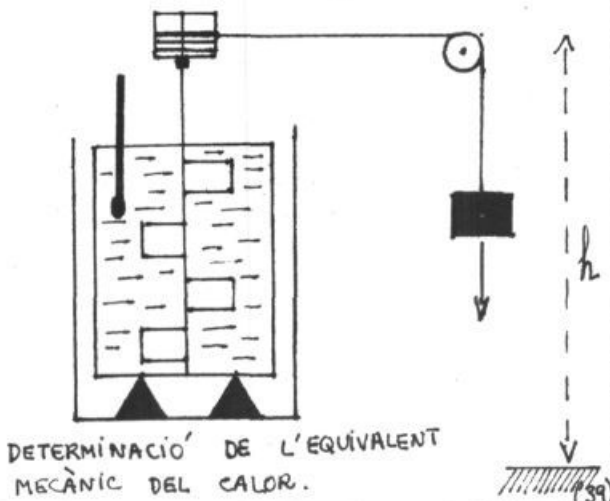
UN ALTRE DELS PARES FOU L'ANGLÈS JAMES WATT, QUE PERFECCIONÀ LA MÀQUINA DE VAPOR, ACONSEGUINT QUE FOS RENDABLE. L'INVENT D'EN WATT ERA SINÒNIM DE POTÈNCIA. ABANS D'ELL EREN ELS MÚSCULS DELS HOMES I DELS ANIMALS, EL VENT O LA CAIGUDA DE L'AIGUA; DESPRÉS D'ELL, LES MÀQUINES.

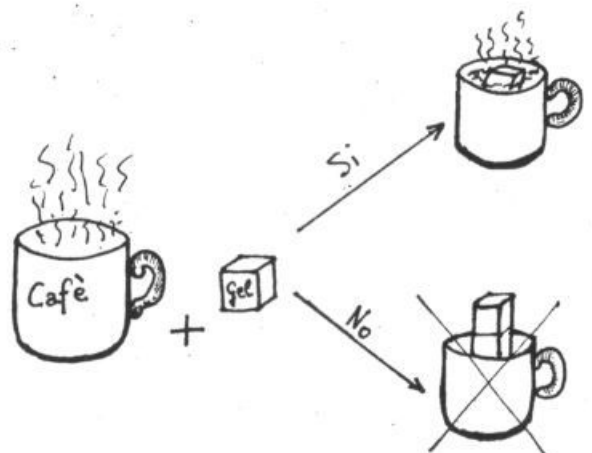
UNA DE LES MALELTIES MÉS TEMUDES ERA LA PIGOTA, FINS QUE EDWARD JENNER INOCULÀ VIRUS DE PIGOTA BOVINA, QUE NO ERA MORTAL, A UN NÍN; DESPRÉS D'UNS MESOS L'INJECTÀ VIRUS DE PIGOTA NORMAL I EL NÍN NO ENMALALTÍ. HAVIA DESCORBERT LA VACUNA CONTRA LA PIGOTA.

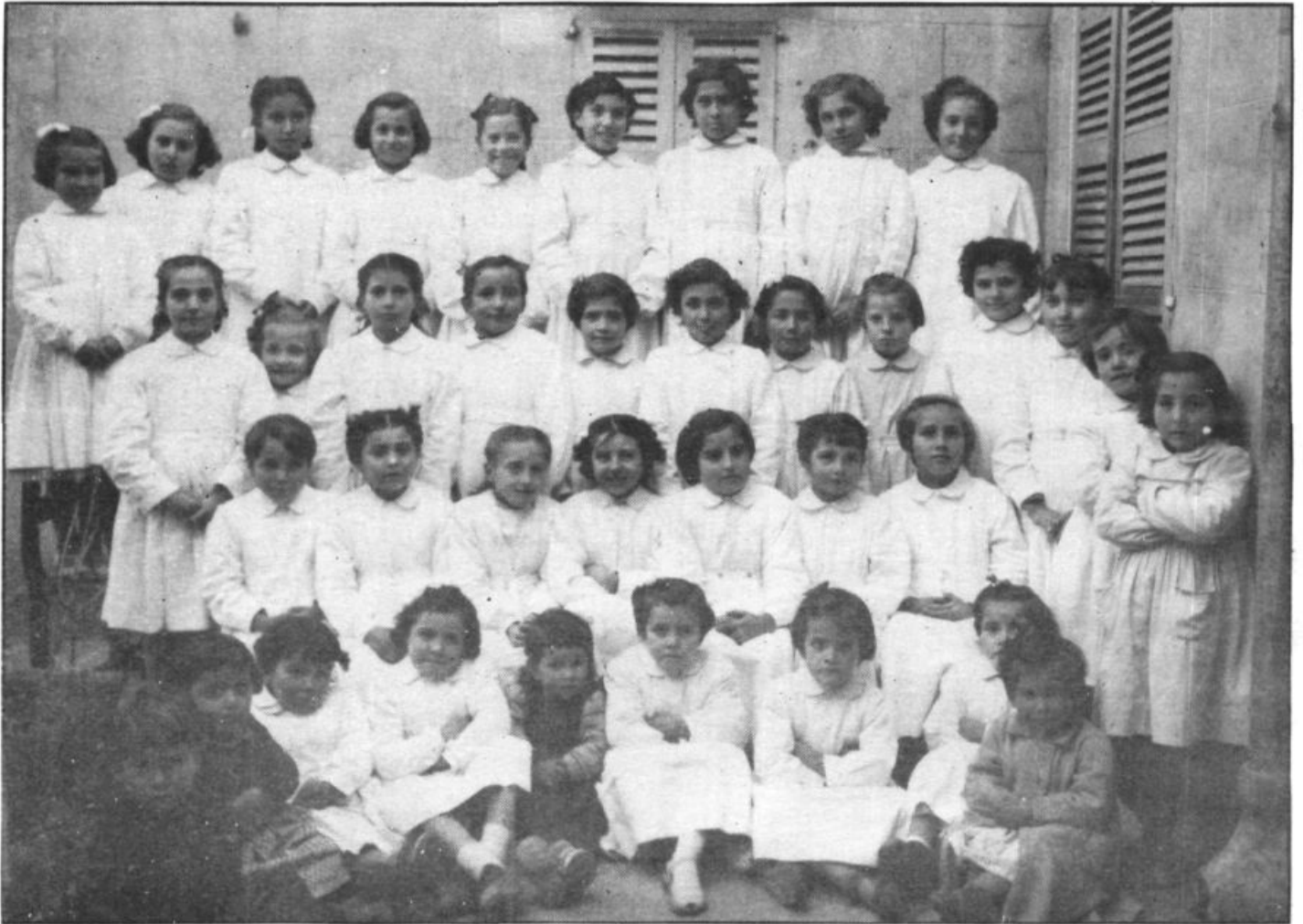

BLACK, CARNOT, BENJAMIN THOMPSON, MÉS CONEGUT PER COMTE RUMFORD, MAYER, ... ESTUDIAREN LES RELACIONS ENTRE EL CALOR I L'ENERGIA; JOULE FORMULÀ LA LLEI DE L'EQUIVALÈNCIA ENTRE EL CALOR I EL TREBALL:
 $1 \text{ CALORIA} = 4,18 \text{ JULIS}$

AQUESTA EQUIVALÈNCIA CALOR - ENERGIA, SE CONEIX COM EL PRIMER PRÍNCIP DE LA TERMODINÀMICA; CLAUDIUS I LORD KELVIN, ENTRE ALTRES, FORMULAREN EL SEGON PRÍNCIP, SEGONS EL QUAL EL CALOR SEMPRE VA DELS Cossos CALENTS ALS FREDS I MAI AL REVÉS.

SA COSTURA

Aquest mes substituïrem el comentari per un joc. Es tracta de que us fixeu bé en les fesomies i escrigueu el nom de cadascuna de les nines fotografiades, seguint l'ordre d'esquerra a dreta i de dalt a baix.

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

MOLTS D'ANYS!

(Fotografia cedida gentilmente per Madò Joana Maria Riera "Tendra")